

Силабус дисципліни (курсу)

«Методика викладання історичних дисциплін в закладах вищої освіти»

Ступінь освіти: магістр
Освітньо-професійна
програма: Історія та археологія
Галузь знань: В9 Гуманітарні науки
Спеціальність: В9 Історія та археологія

Посилання на курс у системі
дистанційного навчання:

<https://posekmodule.km.ua/course/view.php?id=1390>

Семестр: Кількість
1 кредитів: Мова викладання:
українська

Розклад занять: <https://kpd.edu.ua/studentu/rozklad-zanyat>

Керівник курсу

П.І.Б. Палилюлько Оксана Михайлівна

науковий ступінь; кандидат історичних наук
вчене звання доцент

Контактна Тел. (098) 6025750
інформація: e-mail: Palelulko1980@ukr.net

Опис дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Підготовка магістрантів до професійної педагогічної діяльності у сфері історичної освіти. Курс спрямований на формування методичної та педагогічної компетентності, оволодіння сучасними формами, методами й технологіями викладання історії, розвиток уміння організовувати навчальний процес у ЗВО, застосовувати інноваційні освітні інструменти та забезпечувати якісну підготовку студентів. Дисципліна допомагає майбутнім викладачам інтегрувати національні та міжнародні освітні стандарти, виховувати критичне мислення, професійну відповідальність і здатність до творчої інтерпретації історичного матеріалу.
Кількість кредитів	4
Загальна кількість годин	120
Кількість модулів	1
Форма навчання	денна
Статус навчальної дисципліни	нормативна
Перелік навчальних дисциплін, які мають бути вивчені раніше, перелік раніше здобутих результатів навчання	Передумовами для вивчення даної дисципліни є наявність знань, які відповідають рівню вищої освіти бакалавр (тобто знання, здобуті на першому (бакалаврському)).

Формування програмних компетентностей

та результатів навчання

Індекс матриці ОПП	Програмні компетентності та результати навчання
ЗК01.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК02.	Здатність працювати автономно.
ЗК03.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК04.	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК05.	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК06.	Здатність працювати в міжнародному контексті.
ЗК07.	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК08.	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК09.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
СК01.	Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію.
СК02.	Здатність здійснювати історичні й археологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.
СК03.	Здатність презентувати та обговорювати результати досліджень і професійної діяльності у сфері історії та археології.
СК04.	Здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.
СК05.	Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері історії, археології та/або дотичні до них міждисциплінарні проекти.
СК 06.	Здатність здійснювати експертний аналіз в предметній області.
СК 07.	Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах фахової передвищої та вищої освіти, наукових установах.
СК08.	Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями.
СК 09.	Здатність використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для проведення досліджень та професійної діяльності у сфері історії та археології
СК 10.	Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики.
ПР01.	Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.
ПР03.	Розробляти й реалізовувати історичні та міждисциплінарні проекти з урахуванням сучасних методологічних підходів.
ПР07.	Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії та/або археології до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
ПР09.	Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти на основі сучасних освітніх технологій, а також принципів і практик європейських країн.

Структура курсу

Години занять					Тема	Результати навчання
Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Самостійні		
14	8	0	0	36	Змістовий модуль №1. Методологічні та організаційні основи викладання	

Години занять					Тема	Результати навчання
Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Самостійні		
					історичних дисциплін	
4	2	0	0	10	Тема 1. Предмет і завдання методики викладання історичних дисциплін у ЗВО	Методика викладання історичних дисциплін як наука і навчальна дисципліна. Історіографія та сучасні тенденції викладання історії у вищій школі. Аналіз навчальних програм і стандартів з історії для ЗВО. Історія розвитку методики викладання історії. Порівняння методик викладання історії у школі та у ЗВО. Роль історичної освіти у формуванні громадянської свідомості.
2	2	0	0	10	Тема 2. Структура системи вищої освіти в Україні.	Правові засади регулювання діяльності викладачів історії у вищій школі. Державна політика в галузі вищої освіти та концептуальні напрями її розвитку. Закон України «Про вищу освіту» Державні стандарти вищої освіти. Психолого-педагогічні основи викладання історичних дисциплін
4	2	0	0	6	Тема 3. Форми організації навчального процесу	Цілі, завдання і зміст історичної освіти у ЗВО. Лекція з історії як основна форма організації навчання: структура та методика підготовки. Підготовка та проведення фрагмента семінарського заняття. Види семінарських занять з історії. Методика проведення проблемного семінару. Форми та методи проведення колоквиумів.
4	2	0	0	10	Тема 4. Методи навчання історії та їх застосування	Принципи та методи навчання історії. Активні та інтерактивні методи навчання історії (дискусія, дебати, ділова гра). Використання джерел та історичних документів на практичних заняттях. Викладання історії на основі міждисциплінарних зв'язків. Творчі завдання у процесі викладання історії. Використання історичних карт і схем у навчанні.
16	8	0	0	38	Змістовий модуль №2. Інноваційні технології та контроль у викладанні історичних дисциплін	
4	2	0	0	10	Тема 5. Цифрові інструменти та ІКТ у викладанні історії	Інформаційно-комунікаційні технології у викладанні історичних дисциплін. Використання історичних джерел у навчальному процесі. Створення мультимедійної презентації для викладання історії. Використання візуальних джерел (фото, кіно, плакат). Використання художньої літератури у викладанні історії. Використання архівних матеріалів у викладанні.
2	2	0	0	6	Тема 6. Організація самостійної роботи студентів	Організація самостійної роботи студентів з історії. Розробка завдань для самостійної роботи студентів. Методика організації самостійної роботи студентів. Індивідуальні завдання студентів (есе, рецензії, проекти). Портфоліо як метод оцінювання.
4	2	0	0	10	Тема 7. Контроль та оцінювання результатів історичної освіти	Контроль, оцінювання та критерії результативності історичної освіти. Професійна компетентність викладача історії. Аналіз та розробка критеріїв оцінювання навчальних досягнень. Тести як форма

Години занять					Тема	Результати навчання
Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Самостійні		
						перевірки знань з історії. Усні форми контролю (опитування, співбесіда). Письмові форми контролю (есе, реферат).
6	2	0	0	12	Тема 8. Сучасні тенденції розвитку історичної освіти	Сучасні освітні стандарти та міжнародний досвід викладання історії. Тенденції розвитку історичної освіти та виклики для викладача ЗВО. Педагогічна майстерність викладача історії. Моделювання дискусії чи дебатів з історичної проблеми. Використання AR/VR у викладанні історії. Зарубіжний досвід викладання історії (США, ЄС). Сучасні дослідження з методики викладання історичних дисциплін.
30	16	0	0	74	Всього	

Політика освітнього процесу

Нормативна база освітнього процесу доступна за посиланням

<https://kpdі.edu.ua/publicna-informatsiia/polozhennya-yaki-reglamentuyut-diyalnist-instytutu>

Дотримання умов доброчесності	Дотримання положень Кодексу академічної доброчесності НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут».
Очікування	Організація освітнього процесу та відвідування занять відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»» Оцінювання знань відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут»».
Відвідування занять	Відвідування лекційних, практичних та семінарських занять з дисципліни є обов'язковим для всіх студентів відповідно до розкладу.
Відпрацювання пропусків занять	Студент, який пропустив заняття, самостійно вивчає матеріал за наведеними у силабусі джерелами інформаційного забезпечення і ліквідує заборгованість під час консультацій. Відпрацювання пропусків занять відбуваються відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу».
Допуск до екзамену	Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу» всі студенти, котрі не мають пропусків занять (відпрацювали пропуски занять) допускаються до іспиту.
Підсумкова модульна оцінка	Результати модульного контролю оцінюються за 100-бальною шкалою та доводяться до відома студентів не пізніше трьох днів з часу його проведення із внесенням результатів у документи обліку успішності студентів. Студенти, які до початку сесії мають хоча б з одного модульного контролю (змістового модуля) менше 60 балів, не одержують підсумкову оцінку і не допускаються до екзамену рішенням навчального відділу як такі, що не виконали навчальної програми з дисципліни. Деталі, щодо підсумкового модульного контролю окреслені у «Положенні про організацію освітнього процесу»
Екзаменаційна оцінка	Результати екзамену оцінюються за 100-бальною шкалою і включаються в підсумкову (рейтингову) оцінку з дисципліни з відповідним ваговим коефіцієнтом, як це передбачено у схемі оцінювання (див. нижче у розділі «Розподіл балів, які отримують студенти»).
Підсумкова	Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як середня арифметична зважена

оцінка з дисципліни	з оцінок змістових модулів, включаючи екзаменаційну (див. нижче у розділі «Розподіл балів, які отримують студенти»).
----------------------------	--

Верифікація результатів навчання

Шкала оцінювання з навчальної дисципліни у балах за всі види навчальної діяльності, яка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та у чотирибальну національну шкалу:

Сума балів за шкалою Інституту	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Іспит	Залік
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано
82-89	B (дуже добре)	Добре	
75-81	C (добре)		
65-74	D (задовільно)	Задовільно	
60-64	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	Незадовільно	Не зараховано
1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)		

Розподіл вагових коефіцієнтів за змістовими модулями оцінювання складових поточного та підсумкового контролю результатів навчальної діяльності студентів з вивчення дисципліни «Методика викладання історичних дисциплін в закладах вищої освіти»:

Іспит:

Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2 Рейтингова (підсумкова) оцінка за змістовий модуль 2, враховуючи поточне опитування)				Іспит	Рейтингова (підсумкова) оцінка з навчальної дисципліни (100 балів)
20 %				20 %				40 %	100 %
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		

Критерії оцінювання складових поточного контролю навчальної діяльності студента

Компетенції (знання, уміння та навички), продемонстровані на навчальних заняттях (практичних, семінарських, лабораторних, враховуючи знання з тем, що виносяться на самостійне опрацювання) оцінюються за 100-бальною системою.

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
98-100	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
94-97	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
	використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
90-93	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
86-89	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
81-85	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
75-80	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
70-74	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
65-69	Студент розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
60-64	Студент володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
50-59	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
35-49	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
1-34	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
	„так” чи „ні”.

Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання захисту навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення для студентів заочної форми навчання здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання іспиту здійснюється за 100-бальною системою.

Інформаційне забезпечення курсу:

Основна література	1. Барабаш В. А. Методика викладання у вищій школі : методичні рекомендації. Кропивницький : ЦНТУ, 2023. 2. Горохівський П. І. Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі : курс лекцій. Навчально-методичний посібник. Умань : ПП Жовтий О., 2016. 256 с. 3. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Київ : КНТ, 2019. 225 с. 4. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с. 5. Ладиченко Т. В. Методика викладання історії : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : ЛКА, 2025. 6. Маринченко Г. М. Методика викладання історії у закладі вищої освіти. Київ, 2021. 292 с.
Додаткова література	7. Маринченко Г. М. Методика викладання історії у закладі вищої освіти : навчально-методичний комплекс. Миколаїв : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 292 с. 8. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. / О. В. Малихін, І. Г. Павленко, О. О. Лаврентьева, Г. І. Матукова. Київ: КНТ, 2014. 262 с. 9. Нагаєв В. М., Портян М. О. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник, 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : Стильна типографія, 2018. 289 с. 10. Нагаєв В. М., Портян М. О. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Харків: Стильна типографія, 2018. 289 с. 11. Степанков В. С., Опря І. А. Методика викладання історичних дисциплін у ВНЗ : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. 90 с. 12. Степанков І. В. Магістерська робота: методичні поради. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ, 2024. 13. Стинська В. В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2022. 180 с. 14. Яковенко Г. Г. Методика навчання історії : навчально-методичний посібник. Харків : Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с. 15. Палилюцько О. М. Історія князівської благодійності в Київській Русі Збірник наукових праць. Кам'янець-Подільського національного університету. Кам'янець-Подільський: Медобори, 2017. Випуск 28. С.104-114. 16. Палилюцько О.М. Соціальна робота органів державної влади та місцевого самоврядування Подільської губернії (1904-1905pp.) Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету. Історичні науки. Випуск 26. 2019.

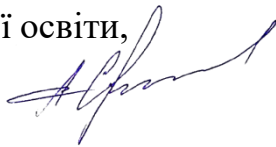
	С.195-97. 2019. С.185-86 17. Палилюлько О.М. Соціальна допомога як напрям діяльності єврейських громадських об'єднань Кам'янець-Подільського (кін. ХІХ-поч. ХХст.) Гілея. Науковий вісник. Випуск 149. Історичні науки. 2019. С.119-121 18. Палилюлько О.М., Завадська І.М., Гуменюк І.М. .Особливості правових аспектів розвитку освіти в Україні 1917–1918 РР. № 2 (2024): Соціальна робота та психологія: освіта і наука https://journals.kpdi.in.ua/index.php/swp/article/view/211 19. Палилюлько О.М Правове регулювання соціального захисту працівників № 1 (2024): Соціальна робота та психологія: освіта і наука https://journals.kpdi.in.ua/index.php/swp/article/view/179 20. Палилюлько О.М Історичний розвиток соціальної роботи у сфері освіти: від філантропії до професіоналізації https://journals.kpdi.in.ua/index.php/inclusion-society/article/view/131 21. Палилюлько О. М., Завадська І. М. Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського Серія :Історичні науки Том 36(75) №2 Історико-археологічні дослідження Бакоти, туристичної перлини Поділля https://hist.vernadskyjournals.in.ua/36-75-2
--	---

Гарант освітньої програми

Анатолій СКРИПНИК

В.о. завідувача кафедри інклюзивної освіти,
реабілітації та гуманітарних наук

Анатолій СКРИПНИК